

Eduskunnan sivistysvaliokunta
Sivistysvaliokunnan kuulemistilaisuus 7.4.2020

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto asetuksen 126/2020 (varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevat väliaikaiset rajoitukset) voimassaolon jatkamisesta

Peruskoulun etäopetusjärjestelyjen jatkaminen on perusteltua koronavirusepidemian leviämisen rajoittamiseksi.

Lähiopetuksen laajentaminen koskemaan myös valmistavan opetuksen oppilaita on tärkeä lisäys lähiopetuksen tarjoamiseen. Heidän lähiopetuksen tarpeensa on ilmeinen ja järjestely tukee myös maahanmuuttajataustaisten perheiden selviämistä vaativassa tilanteessa.

THL painottaa etäopetuksen tasaisen laadun varmistamista ja katsoo, että riittävä oppimisen tuki on varmistettava kaikille etäopetuksen oppilaille. Tällä on suuri merkitys lapsille ja nuorille itselleen, mutta myös heidän perheillensä ja vanhempien jaksamiselle. Kouluruokailumahdollisuuden järjestäminen etäopetuksessa oleville tukee hyvinvointia.

Etäopetuksen käynnistyttyä on opiskeluhoitopalveluja (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) kunnissa osin karsittu, vaikka niiden tarpeen voi olettaa olevan aiempaa suuremman. Opetus- ja kulttuuriministeriön 27.3. kunnille tekemän kyselyn mukaan palveluja on perusopetuksessa tarjolla suurella osalla kuntia vähintään kohtalaisesti tarpeeseen nähden.

Opiskeluhoitopalvelut ovat siirtyneet osin, joissakin kunnissa jopa kokonaan, etäpalveluiksi. Aikaisempien asiakkuuksien jatkaminen etäyhteyksin voi olla toimiva vaihtoehto. Tarjolla tulisi kuitenkin aina olla mahdollisuus tavata oppilaita myös kasvokkain, toki tartuntariski ja hygieniaohteet huomioiden. Uusien asiakassuhteiden aloittaminen ja tarvittavan luottamussuhteen rakentaminen pelkästään etäyhteyksin voi olla osalle asiakkaista hankalaa. On syntynyt uusia tapoja olla yhteyksissä oppilaisiin; käytössä ovat esimerkiksi monet erilaiset digitaaliset yhteydenpitotavat sekä ulkona toteuttavat keskustelukävelyt oppilaiden kanssa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja on karsittu vahvasti. Tilastoidut asiakaskäynnit ovat viime viikkoina vähentyneet alle puoleen verrattuna vuoden 2019 vastaavaan ajankohtaan (Avohilmo-rekisteri). Terveysterveysten henkilöstöä on tarpeen kouluttaa ja siirtää uusiin epidemian hoidon vaatimiin tehtäviin. Kentän palautteen mukaan osalla kunnista koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen vähentäminen on tapahtunut ajankohtana, jolloin alueella ei ole ollut vielä epidemiaa ja ilman uusien tehtävien koulutustavoitteita tai siirtoa epidemian vaatimiin tehtäviin.

Etäopetus on synnyttänyt huolen lapsista, jotka eivät osallistu etätehtävien tekoon ja perheistä, joihin ei saada yhteyttä koulusta. THL pitää erittäin tärkeänä sitä, että näiden lasten ja perheiden tilanteeseen tartutaan kouluissa ripeästi. Ilmoittamattomaan koulupoissaoloon vertautuva tilanne vaatii aina opiskeluhoitollista näkökulmaa. Jokaisessa koulussa tulisikin pikaisesti laatia toimintamalli siitä, miten opiskeluhoitossa monialaisesti lähdetään selvittämään etäopetuksen

Marke Hietanen-Peltola

6.4.2020

oppilaiden poissaoloa. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon monialainen työskentely tapahtuu oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti. Opiskeluhoollon ja koulun ulkopuolisten palvelujen, erityisesti sosiaalipalvelujen ja lastensuojelun, yhteistyö korostuu poikkeustilanteessa. Opetushenkilöstön ja opiskeluhoollon palvelujen ammattilaisten tulee havainnoida kaikkien oppilaiden, sekä lähi- että etäopetuksessa olevien, hyvinvointia entistä tarkemmin. On viitteitä siitä, että etäopetuksen alkamisen jälkeen lastensuojeluilmoitusten tekeminen olisi vähentynyt. Tämä tarkoittaisi sitä, että osa lapsista jää vaille tarvitsemaansa apua.

THL katsoo, että opetushenkilöstön, opiskeluhoollon palvelujen ja muiden lapsiperheiden palvelujen tiivis yhteistyö on nyt tärkeämpää kuin koskaan ennen. Koulut, oppilaitokset ja opiskeluhoolltopalvelut ovat avainasemassa lasten, nuorten ja perheiden tuen ja avun tarpeen tunnistamisessa. Opiskeluhoolltopalvelut tulee poikkeusoloissakin järjestää oppilaille ja vanhemmille helposti saavutettavina. Myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja tulee tarjota niin pitkään kuin mahdollista.

Jos kodin kasvuympäristö sisältää hyvinvoinnin uhkia, on lapsen tai nuoren tärkeää päästä kouluun ja saada sieltä tukea ja voimavaroja. THL näkee tärkeäksi, että oikeus lähiopetukseen voisi joissakin tilanteissa syntyä myös pelkästään lapsen, nuoren tai perheen sosiaalisen tilanteen pohjalta. Opiskeluhoollon palvelujen ammattilaiset voisivat, tarvittaessa yhdessä sosiaalipalvelujen, lastensuojelun tai muun tahon kanssa, koota yhteen perusteet lähiopetuksen järjestämiselle.

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Johtaja

Tuire Santamäki-Vuori